

کسر اعتماد: تأثیر افکار عامه بر پالیسی در افغانستان

خلاصه گزارش

با وجود سرازیر شدن میلیاردها دالر و صدها هزار سرباز در هشت سال گذشته، بسیاری از افغانها از حضور جامعه بین‌المللی در افغانستان خشمگین و ناراضی هستند. این مسئله شکاف روز افزون میان دیدگاه مردم غرب و سیاستگذاران غربی در مورد دست آورد ها و مقاصد آنها در افغانستان و برداشت مردم افغانستان را انعکاس می‌دهد. از دیدگاه مردم غرب، جامعه بین‌المللی در افغانستان جهت اثبات ساختن دولت افغانستان و جلوگیری نمودن از گسترش تروریسم در این کشور حضور دارد. سیاستگذاران غربی بیشتر میل دارند تا بر این فرض عمل نمایند که گویا این طالبان، القاعده و سایر شورشیان اند که بیشتر مسئول تلفات غیرنظامیان می‌باشند و هدف حضور نیروهای بین‌المللی در افغانستان با ثبات ساختن این کشور و بهبود بخشیدن به اوضاع آن می‌باشد.

در ده‌ها مصاحبه فردی و مصاحبه‌های متمرکز گروهی که توسط بنیاد جامعه باز (Open Society Foundations) با سازمانهای غیر دولتی همکار در اواخر سال 2009 و 2010 میلادی انجام یافته است، افغانها مکرراً همین واقعیت را زیر سوال برده‌اند. حوادث تلفات غیرنظامیان، عملیات شبانه، بازداشت‌های اشتباهی با بد رفتاری در مراکز توقیف، وخامت اوضاع امنیتی و مسئولیت نیروهای بین‌المللی برداشت‌های منفی را در مورد آنها به عنوان نیروی خشن، و بد رفتار ایجاد کرده‌اند و در بعضی موارد بعنوان نیروی که قصداً ژشت عمل می‌کنند و طبیعت ژشت دارند، ظاهر شده‌اند.

در حالیکه آمارها نشان می‌دهد که شورشیان مسئول اکثر تلفات غیرنظامیان می‌باشند، اما با افرادی که ما مصاحبه نموده ایم نیروهای بین‌المللی را متهم کرده‌اند که مستقیماً درگیری‌ها را بیار می‌آورند و سبب بسیاری تلفات غیرنظامیان، هرچند کمتر از شورشیان، می‌شوند. بسیاری‌های آنها حتی تردید داشتند که ممکن است نیروهای بین‌المللی بصورت مستقیم و یا غیر مستقیم شورشیان را حمایت کنند. این گونه شک‌ها و شبهات در ابعاد گسترده‌تر باعث ایجاد دیدگاه‌های در مورد نیروهای بین‌المللی گردیده است که این نیروها نه تنها به سود افغانستان نیست بلکه یگ نیروی اشغال‌گر هم است. امروز هر حادثه‌ای بد رفتاری، چه توسط نیروهای بین‌المللی صورت پذیرفته باشد و یا توسط شورشیان، این باورهای منفی را تقویه می‌کند و اعتماد باقی‌مانده افغانها را بیشتر تضعیف می‌نماید.

بازیگران بین‌المللی عموماً این باورها را مبنی بر شایعات، تئوری‌های توطئه، پروپاگند و تحلیل نادرست دانسته، رد می‌کنند، اما، بسیاری این باورها به همان اندازه که بر اساس تبلیغات و کمبود معلومات مبتنی بوده به همان اندازه بر سیاست‌های واقعی - البته اغلب به دلیل اثرات غیر مستقیم - مبتنی می‌باشد. اکثر جوامع افغانی بعد از آن که با تلفات غیرنظامیان، تلاشی‌های شبانه و عملیات‌ها برای بازداشت افراد روبرو می‌شوند و همچنین علایم اندکی از پیشرفت را در کشورشان مشاهده نموده‌اند، به این نتیجه‌گیری رسیده‌اند.

تردید و انزجار مردم افغانستان از نظامیان بین‌المللی نیز عموماً به این دلیل نادیده گرفته می‌شود که گویا آن محصول تاریخ افغانستان است. تحلیل‌گران عموماً سخن از فرضی‌به‌میان‌آورده‌اند که این گونه باورها به نظر می‌رسند که همواره بخشی از روابط افغانها با هر قدرت خارجی بوده است و یا به عبارت دیگر اینکه این دیدگاه‌ها فقط توسط گروه‌های خاص سیاسی، قومی و یا ملیتی، عموماً آناتیکه هوادار طالبان هستند، پذیرفته شده است. هرچند این درست است که ابعاد ظرافت‌های ملیتی باورهای منفی را تقویت کرده است؛ بطور مثال تاریخ پشتون‌ها که همیشه از مناطق شان در برابر نفوذ نیروهای بیگانه دفاع کرده‌اند، ولی باورهای منفی در مورد نیروهای بین‌المللی و سوء ظن در مورد جامعه بین‌المللی بصورت گسترده در سرتاسر افغانستان وجود دارد. در جریان این تحقیق، بنیاد جامعه باز توانست تفاوت بسیار اندکی را در دیدگاه‌های افراد در مورد نیروهای بین‌المللی، صرفنظر از ملیت مصاحبه‌شونده، درجه تحصیل، وابستگی سیاسی و یا مجاورت آنها با جنگ دریابد. کسانیکه شدیداً طرفدار دولت و طرفدار غرب می‌باشند و کسانیکه به مناطق و گروه‌های تعلق دارند که بیشترین

سود را بعد از دوره طالبان برده اند نیز باورهای منفی شان علیه جامعه بین المللی و مخصوصاً نیروهای بین المللی اظهار داشتند.

سیاستگذاران غربی در این اواخر قبول کرده اند که تلفات غیرنظامیان، عملیات های بازداشتی و سایر فعالیت های که به جوامع افغانی آسیب می رساند باعث ایجاد بی اعتمادی و خشم شده و تمامی پیشرفت ها در افغانستان را زیر سوال برده است. کاهش خشم افغانها علیه نیروهای بین المللی و دولت افغانستان یک نگرانی عمده در استراتژی جدید مبارزه علیه شورشیان بوده و سیاست های جدید تلفات غیرنظامیان را کاهش داده، وضعیت بازداشت گاه ها را بهبود بخشیده و ارتباطات استراتژیک را به خاطر بدست آوردن "قلب و افکار" مردم افغانستان افزایش داده است. باوجود آن هم، اصلاحات در استراتژی بسیار اندک و بسیار دیر صورت گرفته است. هرگونه سیاست که به منظور بازسازی اعتماد و اطمینان جامعه افغانستان اتخاذ می شود باید این را در نظر بگیرد که چگونه اثرات مستقیم و غیر مستقیم عملکردهای جامعه بین المللی در افغانستان را کاهش دهد. و این [سیاست] موجب ترمیم بی اعتمادی و نارضایتی ای نه سال گذشته ای جنگ نیز باید باشد.

تنها با رد کردن دیدگاه جامعه افغانی در مورد جامعه بین المللی به عنوان پروپاگند و توطئه، سیاستگذاران عموماً از درک اینکه این باورهای منفی تاچه حد می تواند سیاست ها و تلاش های آنان را تحریف کند ناکام مانده اند. برای اینکه سیاست های بسیار مهم جامعه جهانی مانند استراتژی مبارزه علیه شورشیان، تقویت حکومتداری و حاکمیت قانون، و روند مصالحه و استقرار مجدد به موفقیت برسد جامعه جهانی نیاز به اعتماد و همکاری جوامع افغانی دارد. تلفات غیرنظامیان، تلاشی های شبانه و عملیات های بازداشتی در گذشته نه تنها افغانها را به شدت خشمگین ساخته بل دید افغانها نسبت به خارجی ها را بصورت منفی شکل داده و توانایی آن را دارد که موفقیت اقدامات کوتاه مدت و دراز مدت در افغانستان را به چالش بکشد.

در مبارزه دشوار جامعه جهانی علیه دیدگاه افغانها، پیشنهادات ذیل میتواند اجازه دهد که سیاستگذاران خارجی و مقامات نظامی راه شان را جهت ترمیم اعتماد و همکاری افغانها که بخاطر تلفات غیرنظامیان، تلاشی های شبانه، عملیات بازداشتی، ناامنی و عدم مسئولیت پذیری از بین ارفته است، باز کنند.

- تشخیص علل و اهمیت داستان های رایج میان افغانها بجای رد کردن آنها به عنوان تئوری های توطئه، تبلیغات سوء و یا تعصبات قبیله‌ای.

- نظامیان بین المللی باید تغییراتی را ایجاد نمایند تا در برابر اتهامات برخورد نادرست با افغانها در گذشته و حال با شفافیت و پاسخگویی بیشتر عمل نمایند. اتهامات باید جدی گرفته شوند، تحقیقات اساسی صورت گیرند و اقدامات انضباطی در دستور اجرا گذاشته شوند. سپس، نتایج باید مستقیماً با افراد و یا اجتماعات آسیب دیده شریک ساخته شوند.

- تأیید مجدد و گسترش آخرین تغییرات در تاکتیک های نظامی و پالیسی که عامل کاهش خسارات غیرنظامیان توسط نیروهای بین المللی بوده و ادامه حمایت بیشتر برای کسانی که در جریان جنگ ها بازداشت می شوند.

- توقف افزایش استفاده از تلاشی های شبانه به عنوان یک میکانیزم کشتن و دستگیری. هر حمله شبانه باید قبل از تصویب بدقت بررسی گردد که چرا این حمله باید از طرف شب انجام شود و چرا حراست های بیشتر اجرات قوانین سنتی جهت خنثی کردن فرد مشکوک درست و یا ممکن نیست.

- در برابر عملیات ویژه و استفاده از نیروهای غیر نظامی در عملیات شبانه و سایر عملیات ها، باید از لحاظ سیاسی پاسخگویی بیشتر اجرا گردد.

- تجدید نظر در استراتژی جدید مبارزه علیه شورشیان برای نزدیک شدن نظامیان بین المللی با مردم در قریه جات تاحدی که مردم بصورت واقعی از تهدیدات گسترده ای که توسط خشونت های شورشیان، نیازهای بشری و خسارات ضمنی نیروهای بین المللی بیار می آید حراست شوند.

- احتیاط در طرح های مسلح سازی، آموزش و قدرت دهی شبه نظامیان محلی. تلاش های قدرت دهی به جنگسالاران محلی در گذشته منجر به عوارض جانبی ناخواسته از جمله سوء استفاده از قدرت، بروز دشمنی های قومی، حمایت غیرمستقیم گروه های شورشی و یا هم باعث تغذیه جنگ شده است.

علاوه بر این، افغانها نیز می توانند اقدامات اساسی را در دستور کار قرار دهند تا عواقب و پیامد های منازعه بالای اجتماعات شان به فراموشی سپرده نشوند. جامعه بین المللی باید با حکومت افغانستان از طرق زیر همکاری نماید:

- هر نوع گفتگو در مورد مذاکره باید یک میکانیزمی را برای تامین عدالت انتقالی در بر گیرد تا از آن طریق به رنجش های قربانیان اذعان شود و همچنین به اجتماعات افغانی کمک صورت گیرد تا به بی عدالتی های گذشته رسیدگی نمایند.
- باید یک دفتر ثبت ملی و عمومی ایجاد گردد. این دفتر نه تنها باید آمار افراد ملکی کشته در طی جنگ را نشر نماید بلکه باید عوامل کشتار و مسوولین آن را نیز معرفی نماید. یک نهاد افغانی که باید تا حدی استقلال داشته باشد از تمام جناح های درگیر برای انجام چنین مسوولیتی مأموریت یابد.

* * *

این خلاصه بخشی از طرح سیاست منطقه ای بنیاد جامعه باز (Open Society Foundations) در افغانستان و پاکستان می باشد. طرح سیاست های منطقه ای جهت بازرسی سیاست های کلیدی در پاکستان و افغانستان مانند؛ تلفات غیرنظامیان و بازداشت های مربوط به منازعه ایجاد شده است. بنیاد جامعه باز یک موسسه غیردولتی می باشد که جهت به بار آوردن دموکراسی های متسامح کار می کند که دولت هایشان در برابر مردم پاسخگو باشد. در سطح محلی، بنیاد جامعه باز در افغانستان طرح های مانند بهبود عدالت، تعلیم و تربیه، صحت عامه و استقلال مطبوعات را به اجرا در می آورد.